

Curtea Supremă de Justiție
DECIZIE

22 octombrie 2019

mun. Chișinău

Colegiul penal lărgit în componență:

Președinte – Iurie Diaconu,

Judecători – Ion Guzun, Liliana Catan, Dumitru Mardari, Maria Ghervas,

a judecat în ședință, fără participarea părților, recursurile ordinare, declarate de avocatul Pavlenco Tatiana în numele inculpatei și ultima, de părțile vătămate Spînu Oleg, Andreev Viorica, Bologa Igor, prin care solicită casarea deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 09 aprilie 2019, în cauza penală, în privința lui

Cojocarul Lilia XXX, născută la XXX, originară din XXX, domiciliată în XXX.

Termenul examinării cauzei:

Instanța de fond de la 12.08.2014 pînă la 08.11.2018;

Instanța de apel de la 03.12.2018 pînă la 09.04.2019;

Instanța de recurs de la 10.06.2019 pînă la 22.10.2019.

Procedura prevăzută de art. 431 alin. (1) pct. 1¹) Cod de procedură penală a fost legal executată.

Colegiul penal al Curții Supreme de Justiție asupra recursurilor ordinare în cauză în baza actelor din dosar,

C O N S T A T Ă :

1. Prin sentința Judecătoriei Chișinău, sediul Centru din 08 noiembrie 2018, Cojocarul Lilia a fost recunoscută vinovată de comiterea infracțiunii prevăzute de art. 190 alin. (5) Cod penal, fiindu-i stabilită o pedeapsa sub formă de închisoare pe un termen de 6 ani cu executarea pedepsei în penitenciar pentru femei de tip semiînchis.

A fost dispusă încasarea din contul Liliesi Cojocarul prejudiciul material după cum urmează: în folosul lui Viorica Andreev suma de 2 500 euro, în folosul lui Spînu Oleg suma de 22 400 euro, în folosul lui Sajin Vera suma de 2 436 dolari SUA.

1.1. Prin încheierea Judecătoriei Chișinău, sediul Centru din 09 noiembrie 2018, a fost înlăturată omisiunea vădită din sentința Judecătoriei Chișinău, sediul Centru pronunțată la 08 noiembrie 2018 în privința lui Cojocarul Lilia, fiind indicată sintagma „cu privarea de dreptul de a ocupa funcții și de a exercita activități legate de gestionarea și circulația mijloacelor financiare pe un termen de până la 5 ani”. A fost înlocuită sintagma „penitenciar pentru femei de tip semiînchis” cu sintagma „penitenciar pentru femei de tip închis”, în rest sentința rămâne fără modificări.

2. Pentru a se pronunța în cauza dată, instanța de fond a constatat că, inculpata Cojocarul Lilia, acționând în scopul dobândirii ilicite a bunurilor altei persoane, sub pretextul unei tranzacții de împrumut pe un termen de două-trei luni, la data de 03.11.2004, în regiunea Î.S. „Tipografia Centrală” mun. Chișinău, str. Florilor 1, a primit de la cet. Andreev Viorica, bani în sumă de 2 500 euro, care conform cursului oficial al BNM constituia 39 643,25 lei, și fără a-și onora angajamentul de a-i restitui, i-a însușit, în urma căreia i-a cauzat părții vătămate Andreev Viorica, un prejudiciu material considerabil.

Tot ea, Cojocarul Lilia, acționând în scopul dobândirii ilicite a bunurilor altei persoane, sub pretextul unei tranzacții de împrumut, pe parcursul anului 2005, în

incinta clădirii amplasată în mun. Chișinău, bd. Ștefan cel Mare 73, prin intermediul cet. Cojocaru Tudor, a primit de la cet. Bologa Igor, bani în sumă totală de 4 000 dolari SUA, care conform cursului oficial al BNM constituia 50 400,90 lei, pe care i-a însușit, fără să-și îndeplinească angajamentul de a restitui mijloacele bănești, prin ce a cauzat părții vătămate Bologa Igor un prejudiciu material în proporții mari.

Tot ea, Cojocaru Lilia, acționând în scopul dobândirii ilicite a bunurilor altei persoane, prezentând ca adevărată o faptă mincinoasă privind deținerea în proprietate a unui lot de pământ în regiunea IMSP Institutul Oncologic din RM și, transmiterea acestuia în schimbul datoriei, la data de 26.06.2006, în ap. 81 de pe str. XXX, mun. Chișinău, a primit pe un termen de două luni de la cet. Andreev Viorica, bani în sumă de 2 500 euro, care conform cursului oficial al BNM constituia 41 662 lei, pe care i-a însușit, prin ce i-a cauzat părții vătămate Andreev Viorica, un prejudiciu material considerabil.

Tot ea, Cojocaru Lilia, acționând în scopul dobândirii ilicite a bunurilor altei persoane, profitând de relațiile de încredere din partea cet. Popa Ardelia, care era în calitate de dădacă a copilului minor al cet. Cojocaru Lilia, sub pretextul necesității procurării unor loturi de pământ, în luna ianuarie 2008, în ap. 3 de pe XXX mun. Chișinău, a primit pe un termen de trei luni de la cet. Popa Ardelia, bani în sumă de 3 600 euro, care, conform cursului oficial al BNM constituia 59 744,88 lei, și fără să-și îndeplinească angajamentul de a restitui mijloacele bănești, i-a însușit, prin ce i-a cauzat părții vătămate Popa Ardelia, un prejudiciu material în proporții mari.

Tot ea, Cojocaru Lilia, acționând în scopul dobândirii ilicite a bunurilor altei persoane, sub pretextul asumării obligației de realizare a mărfii, la 10.12.2008, în incinta CC „Sun City” din mun. Chișinău, str. XXX, a primit de la cet. Sajin Vera marfa (genți) în valoare totală de 6 426,8 dolari SUA din care la 28.07.2009 i-a restituit marfa în sumă de 3 990 dolari SUA, iar restul mărfii în sumă de 2 436 dolari SUA, care conform cursului oficial al BNM constituia 25 308 lei, a însușit-o, prin ce i-a cauzat părții vătămate Sajin Vera, un prejudiciu material considerabil.

Tot ea, Cojocaru Lilia, acționând în scopul dobândirii ilicite a bunurilor altei persoane, sub pretextul unei tranzacții de împrumut, la 16.12.2008, în mun. Chișinău, pe str. Alexandru cel Bun 59, în baza unei recipise întocmite, a primit pe un termen de o lună de la cet. Grecu Corina, bani în sumă de 3 000 de euro, care conform cursului oficial al BNM constituia 41 979,6 lei, și fără a-și onora angajamentul de a restitui conform înțelegerii, i-a însușit, prin ce i-a cauzat părții vătămate Grecu Corina, un prejudiciu material considerabil.

Tot ea, acționând în scopul dobândirii ilicite a bunurilor altei persoane, sub pretextul unei tranzacții de împrumut, în perioada lunilor aprilie - mai 2009, în mun. Chișinău, pe str. Sarmizegetusa, lângă restaurantul „La Plăcinte”, a primit de la cet. Soroceanu Alexandru, bani în sumă de 100 de euro care, conform cursului oficial al BNM constituia 1 629,19 lei și 100 dolari SUA, care conform cursului oficial al BNM constituia 1 039,75 lei, și fără să-și îndeplinească angajamentul de a restitui mijloacele bănești, i-a însușit, prin ce i-a cauzat părții vătămate Soroceanu Alexandru, un prejudiciu material considerabil în valoare totală de 2 668,94 lei.

Tot ea, Cojocaru Lilia, acționând în scopul dobândirii ilicite a bunurilor altei persoane, profitând de relațiile de prietenie cu cet. Spînu Oleg, sub pretextul unei tranzacții de împrumut, la data de 18.05.2009, în incinta CC „Sun City” din mun. Chișinău, str. XXX, a primit de la cet. Spînu Oleg, bani în sumă de 36 900 euro încredințându-i că îi va restitui banii către 01.06.2010, din care însă, în scopul

convingerii cet. Spînu Oleg de pretinsa bună credință, i-a restituit 2 000 de euro, iar suma de 34 900 de euro, care conform cursului oficial al BNM constituia 53 2183, 12 lei, fără a-și onora obligațiunile asumate, i-a însușit, prin ce a cauzat părții vătămate Spînu Oleg, un prejudiciu material în proporții deosebit de mari.

Tot ea, Cojocaru Lilia, acționând în scopul dobândirii ilicite a bunurilor altei persoane, sub pretextul unei tranzacții de împrumut, la 09.07.2009, în mun. Chișinău, pe str. XXX, a primit de la cet. Cernatinschi Arcadie, bani în sumă de 22 500 euro, care conform cursului oficial al BNM constituia 351 317,25 lei, încredințându-i că la 09.12.2009 îi va restitui, însă fără a-și respecta promisiunea de a restitui mijloacele bănești, i-a însușit, prin ce i-a cauzat părții vătămate Cernatinschi Arcadie, un prejudiciu material în proporții deosebit de mari.

Prin acțiunile sale, Cojocaru Lilia, a însușit de la părțile vătămate, bunuri și bani în sumă totală de 1 144 907,84 lei, ceea ce constituie proporții deosebit de mari, reieșind din prevederile art. 126 Cod penal.

3. Nefiind de acord cu sentința menționată inculpata Cojocaru Lilia, a atacat-o cu apel, prin care a solicitat casarea acesteia, rejudicarea cauzei cu adoptarea unei noi hotărâri prin care Cojocaru Lilia să fie achitată, din lipsa elementelor infracțiunii.

În motivarea apelului declarat, inculpata Cojocaru Lilia a invocat următoarele:

- sentința de condamnare este neîntemeiată și ilegală;
- hotărârea pronunțată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția și instanța de fond a admis erori grave de fapt și drept procedural care au afectat soluția adoptată din care motive aceasta urmează a fi anulată;

- instanța de fond, urmare a examinării dosarului penal de învinuire a lui Cojocaru Lilia a dat o apreciere greșită și unilaterală a probelor din dosar, pronunțând o hotărâre de condamnare;

- instanța de fond în sentința adoptată doar a descris declarațiile părților vătămate și martorilor fără a le da o apreciere în conformitate cu prevederile art. 101 Cod de procedură penală;

- de la pct. 1 - pct. 27 și pct. 39 - pct. 56 instanța a scanat și a redat cuvânt în cuvânt probele descrise în rechizitoriu, necățind la faptul că în ședința de judecată declarațiile au fost altele;

- concomitent am stabilit că în sentință la pct. 24 sunt descrise declarațiile părții vătămate Soroceanu Alexandru depuse în instanța de judecată deși acesta nu a fost prezent nici la o ședință iar partea acuzării nu a întreprins nici o măsură pentru ca acesta să fie prezent sau să justifice absența acestuia, astfel nu este clar de unde a luat instanța de judecată declarațiile la partea vătămată care nu a fost prezent nici la o ședință de judecată;

- deși atât la urmărirea penală cât și în cadrul ședinței instanței de fond a fost interogat martorul Cojocaru Tudor declarațiile acestuia nu se regăsesc în sentința contestată, astfel instanța lăsându-le fără de nici o apreciere;

- în cadrul ședinței de judecată din 29.10.2018 Cojocaru Lilia a depus declarații însă conform sentinței contestate, instanța a redat declarațiile depuse de către aceasta la urmărirea penală;

- mai mult ca atât, instanța la pct. 11 al sentinței invocă că Cojocaru Lilia a declarat: Referitor la cet. Soroceanu A., că îl cunoaște din 2008, dar nu a primit de la el bani, alte declarații folosindu-se de dreptul său procesual, a refuzat să facă. Însă deja la pct. 17 al sentinței descrie cu lux de amănunte declarațiile pe cazul cu A. Soroceanu. Lecturând sentința contestată a constatat ca declarațiile părților vătămate depuse la

urmărirea penală cât și instanța de judecată corespund cuvânt în cuvânt, fapt ce denotă că au fost scanate și introduse în sentință declarațiile de la urmărirea penală;

- de către organul de urmărire penală lui Cojocaru Lilia i-a fost înaintată învinuirea precum că a comis acte de escrocherie în privința a 8 presupuse părți vătămate. Procurorul a modificat învinuirea adusă inculpatei L. Cojocaru, dar de fapt învinuirea a rămas aceeași a fost modificată numai dispoziția articolului 190 alin. (5) Cod penal;

- consideră că procurorul ilegal a modificat învinuirea și nu s-a expus referitor la motivul și semnele calificative pentru încadrarea juridică a faptei;

- în speță, nu sunt întrunite elementele constitutive ale infracțiunii prevăzută de art. 190 din Codul penal, acțiunile Liliei Cojocaru, neîntrunind elementele infracțiunii incriminate;

- contrar prevederilor art. art. 8, 26 alin. (3) Cod procedură penală, instanța de fond a dat prioritate și a considerat veridice declarațiile părților vătămate, încadrând acțiunile lui L. Cojocaru în baza legii penale, fără a le analiza în coroborare cu alte probe prezentate și fără a exclude dubiile existente;

- în susținerea învinuirii formulate de către procuror nu a fost prezentată nici o probă care să confirme direct sau indirect vina inculpatei în săvârșirea infracțiunii imputate;

- un alt spectru al sentinței contestate îl constituie încălcările procesuale admise în cadrul urmăririi penale. Conform doctrinei procesual penale ordonanța de punere sub învinuire este actul de bază în procesul penal. Lecturând sentința contestată a statuat că instanța de judecată de la pct. 63-pct. 76 al sentinței nominalizate cu lux de amănunte descrie încălcările procesuale admise de către organul de urmărire penală. Mai mult ca atât în pct. 76 din sentință instanța de fond a constatat că ordonanța de punere sub învinuire a fost emisă cu încălcarea procedurii emiterii acesteia. Astfel instanța de judecată urma să se expună ce încălcări anume concret afectează grav ordonanța de punere sub învinuire, deoarece consideră, că dacă documentul de bază anume ordonanța de punere sub învinuire este emisă cu încălcări nu mai poate fi emisă sentință de condamnare în privința persoanei;

- însă deși instanța a stabilit cu certitudine că de către organul de urmărire penală au fost admise flagrant încălcări procesuale în fine ca recompensă aplică față de L. Cojocaru prevederile art. 385 alin. (4) Cod de procedură penală;

- deși L. Cojocaru a fost recunoscută culpabilă, prevederile art. 385 alin. (4) Cod de procedură penală erau acceptabile numai pentru încălcările comise și anume termenul tergiversat de examinare a plângerii depuse în conformitate cu prevederile art. 313 Cod de procedură penală și lezarea dreptului la apărare la finisarea urmăririi penale fiind înlocuit apărătorul pe contract T. Suveica care a fost în imposibilitate de a se prezenta cu un apărător din oficiu;

- în speță, în cazul de față instanța la pct. 76 al sentinței a stabilit că în cazul inculpatei Lilia Cojocaru ordonanța de punere sub învinuire au fost emisă cu încălcarea procedurii emiterii acestei ordonanțe fapt ce flagrant a încălcat prevederile art. 17, 22, 230 Cod de procedură penală, precum și art. 4 al Protocolului nr. 7 din Convenția Europeană. Astfel, în cazul de față reieșind din prevederile art. 251 Cod de procedură penală instanța de judecată urma să anuleze ordonanța de punere sub învinuire cu adoptarea în continuare a unei hotărâri legale;

- conform dispozitivului sentinței contestate instanța s-a expus numai în privința a trei părți vătămate și a încasat prejudiciul material și anume Andreev Viorica – 2 550

euro, Spînu Oleg – 22 400 euro și Sajin Vera – 2 436 euro. Reieșind din hotărârea nominalizată nu este clar cum instanța a ajuns la concluzia de a încasa anume aceste sume deși presupusele părți vătămate au invocat alte sume. Concomitent, reieșind din conținutul sentinței nominalizate nu este clar care este soarta restului părților vătămate și anume C. Grecu, A. Popa. Ig. Bologa, A. Cernatinschi și A. Soroceanu;

- instanța a neglijat și nu s-a expus asupra probelor prezentate de către partea apărării și inculpată și anume recipisele de restituire a sumelor bănești, hotărârilor de judecată cu Ig. Bologa, A. Cernatinschi, O. Spînu precum și alte probe care au fost admise și anexate de către instanță. Or, în acest caz, instanța urma să se pronunțe clar asupra fiecărui episod din învinuire argumentat, însă asemenea motivare lipsește cu desăvârșire în descriptivul sentinței;

- circumstanțele expuse atestă în mod lucid că instanța de fond nu a judecat cauza penală în condițiile legii, deoarece a adoptat o hotărâre care nu cuprinde motive legale pe care se întemeiază soluția, motivarea soluției contrazicând dispozitivul hotărârii contestate;

- menționează faptul că, relațiile dintre L. Cojocaru și presupusele părți vătămate sunt cu caracter civil, astfel este inadmisibil de a fi trasă la răspundere penală orice persoana care și-a asumat obligații de natură civilă, deoarece legea penală nu este un act de răzbunare;

- instanța de judecată la data de 18.10.2018 a reluat cercetarea judecătorească și nu a anunțat în baza la ce s-a făcut această reluare. Tot în această ședință procurorul a modificat învinuirea adusă inculpatei L. Cojocaru, dar de fapt învinuirea a rămas aceeași a fost modificată numai dispoziția articolului 190 alin. (5) Cod penal. Consideră că procurorul ilegal a modificat învinuirea și nu s-a expus referitor la motivul și semnele calificative pentru încadrarea juridică a faptei;

- consideră, că în speță, nu sunt întrunite elementele constitutive ale infracțiunii prevăzută de art. 190 din Codul penal, acțiunile Lilei Cojocaru, neîntrunind elementele infracțiunii incriminate;

- în dispozitivul sentinței instanța nu s-a expus asupra rezultatelor examinării plângerii depuse în conformitate cu prevederile art. 313 Cod de procedură penală deși în partea descriptivă sunt descrise încălcările stabilite;

- instanța de fond a preluat concluziile greșite ale părții acuzării de stat, dându-le ilegal prin sentința contestată putere juridică, adică a adoptat o sentință care nu corespunde atât după formă, cât și după conținut cerințelor art. 384-397 Cod de procedură penală. Acest fapt denotă atitudinea vădit imparțială a instanței la examinarea cauzei în fond și sentința emisă contrar prevederilor legale.

3.1. Nefiind de acord cu sentința menționată părțile vătămate Bologa Igor, Cernatinschi Arcadie, Sajin Vera și Andreev Viorica, au atacat cu apel, prin care au solicitat casarea parțială a sentinței primei instanțe, în partea pedepsei stabilite și pronunțarea unei noi hotărâri, prin care inculpatei Cojocaru Lilia să i se stabilească o pedeapsă în limitele prevăzute la sancțiunea de la art. 190 alin. (5) Cod penal și anume 9 ani de închisoare.

În motivarea apelului comun declarat, părțile vătămate a invocat următoarele:

- sentința primei instanțe este neîntemeiată în partea stabilirii pedepsei penale;

- fiind audiate în instanța de judecată părțile vătămate, au declarat că inculpata împreună cu soțul acesteia se eschivau de la onorarea obligațiilor pecuniare asumate și anume deconectau telefoanele și se ascundeau de părțile vătămate pentru a nu le

restitui sumele împrumutate, iar ulterior s-a adeverit că inculpata continua a împrumuta sume de bani de la alte persoane având la fel intenția de sustragere;

- prima instanță a ajuns la concluzia, că din probele administrate de către organul de urmărire penală rezultă cu certitudine că la momentul primirii banilor de la părțile vătămate, Cojocaru Lilia încă la momentul intrării în stăpânire asupra banilor, urmărea scopul sustragerii lor și nu avea intenția să-și execute angajamentul asumat. Intenția cet. Cojocaru Lilia de a comite infracțiunea incriminată de dobândire ilicită a bunurilor altei persoane (escrocherie) în proporții deosebit de mari, pe lângă probele administrate și indicate supra rezultă și este demonstrată și prin următoarele circumstanțe: comportamentul acesteia în raport cu părțile vătămate după primirea banilor, se ascundea de persoanele care i-au transmis banii, nu răspundea la apelurile telefonice, de asemenea exista faptul negării de primire a banilor de la părțile vătămate, situația financiară extrem de neprielnică a cet. Cojocarii Lilia, care și-a asumat angajamentele corespunzătoare, la momentul încheierii tranzacțiilor respective cu părțile vătămate indicate supra - circumstanță probată cu certitudine prin informațiile și actele ridicate de la instituțiile financiare;

- de asemenea, instanța a reținut lipsa de fundamentare economică și caracterul nerealizabil al angajamentului asumat: lipsa unei activități aducătoare de beneficii, necesare onorării angajamentului, care a fost probată prin informația de la CNAS privind lipsa achitării contribuțiilor de asigurări sociale de stat pentru nici o perioadă, ceia ce indică la faptul că nu a beneficiat de plăți salariale, prin informația de la Serviciul Vamal referitor la faptul că cet. Cojocaru Lilia, SRL: „XXX”, ÎI „Vaserstein Lilia” nu a efectuat operațiuni în domeniul comerțului exterior, iar din actele de control fiscal rezultă că SRL „XXX” a cărei fondator și administrator este Cojocaru Lilia, în perioada comiterii acțiunilor prejudiciabile, desfășura activitate cu încălcări ale legislației (vol. III, f.d. 27, 28); ducerea unui mod de viață de lux și care necesită suportarea unor cheltuieli sporite, în lipsa unei activități profitabile care ar aduce venit și justifica suportarea cheltuielilor și anume, întreținerea personalului pentru îngrijirea copilului, pentru curățenia în casă etc;

- consideră că instanța de fond neîntemeiat a stabilit o pedeapsă cu închisoare pe un termen mai mic decât cel prevăzut de legea penală, având în vedere faptul că inculpata Cojocaru Lilia nu a recunoscut vina în cele incriminate, mai mult ca atât inculpatul nu s-a căit de cele comise, ba din contra aceasta în cadrul audierilor în fata instanței de judecată nici nu a recunoscut că ar fi împrumutat sumele de bani confirmate prin recipise, contracte de împrumut și titluri executorii. La aplicarea prevederilor art. 79 Cod penal, instanța de fond nu și-a argumentat absolut de loc poziția, or în sentința contestată nu se regăsește nici un argument plauzibil care ar demonstra poziția instanței de fond;

- pe parcursul urmăririi penale și a examinării cauzei în instanța de judecată, inculpata Cojocaru Lilia nu a întreprins nici o măsură pentru a demonstra faptul că aceasta se căiește de cele comise sau intenționează de a repara prejudiciul cauzat prin infracțiune părților vătămate Bologa Igor, Cernatinski Arcadie, Andreev Viorica și Sajin Vera, acestora din urmă fiind-le cauzate prejudicii considerabile în urma acțiunilor criminale ale inculpatei.

3.2. Ne fiind de acord cu sentința menționată, partea vătămată Spînu Oleg, a atacat-o cu apel, prin care a solicitat admiterea apelului și casarea parțială a sentinței instanței de fond și anume în latura penală, în ceea ce privește pedeapsa aplicată, cu

stabilirea unei noi pedepse reieșind din prevederile și limitele stabilite de legiuitor la art. 190 alin. (5) Cod penal.

În motivarea apelului declarat, partea vătămată a invocat următoarele:

- sentința primei instanțe este neîntemeiată în partea stabilirii pedepsei penale;
- Cojocaru Lilia, atât la faza urmăririi penale cât și la judecarea cauzei nu și-a recunoscut vina;
- condamnată Cojocaru Lilia Ion, până la momentul actual nu i-a restituit prejudiciul integral cauzat prin infracțiune.

4. Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 09 aprilie 2019, a fost respingă apelul inculpatei Cojocari Lilia, ca nefondat, a fost admis apelul părților vătămate Bologa Igor, Cernatinschi Arcadie, Andreev Viorica, Sajin Vera, Spînu Oleg, declarate împotriva sentinței Judecătoriei Chișinău, sediul Centru din 08 noiembrie 2018, casează sentința atacată integral, inclusiv din oficiu în baza art. 409 alin. (2) Cod de procedură penală, pronunțând o nouă hotărâre potrivit modului stabilit pentru prima instanță, prin care:

Recunoaște culpabilă pe Cojocaru Lilia în comiterea infracțiunii prevăzute de art. 190 alin. (5) Cod penal, în baza căruia a-i stabili pedeapsa penală sub formă de închisoare pe un termen de 8 ani 6 luni, cu executarea pedepsei în penitenciar de tip închis pentru femei, cu privarea de dreptul de a gestiona mijloace financiare pe un termen de 5 ani.

În temeiul art. 385 alin. (4) Cod de procedură penală, de redus cu 1 an, rămânând pentru executare 7 ani și 6 luni.

Se încasează din contul Liliei Cojocaru prejudiciul material în beneficiul: Vioricăi Andreev în sumă de 2 500 euro, lui Spînu Oleg în sumă de 22 400 euro și Verei Sajin în sumă de 2 436 dolari SUA, calculați în lei moldovenești conform cursului oficial al BNM la data executării deciziei.

4.1. Pentru a se pronunța, instanța de apel a menționat că, partea acuzării în actul de învinuire a calificat fapta inculpatei Cojocaru Lilia în baza art. 190 alin. (5) Cod penal - dobândirea ilicită a bunurilor altei persoane prin inducerea în eroare a mai multor persoane prin prezentarea ca adevărată a unei fapte mincinoase, în privința naturii, calității substanțiale ale obiectului, actului juridic anulabil, dacă încheierea acestuia este determinată de comportamentul dolosiv, săvârșite în proporții deosebit de mari, însă, instanța de fond a reținut în seama inculpatei semnele calificative „prin prezentarea ca mincinoasă a unei fapte adevărate”, „în privința actului juridic nul”, „ori dacă încheierea acestuia este determinată de comportamentul viclean” „care a produs daune considerabile”.

Astfel, instanța de apel a conchis că prima instanță greșit a reținut în seama inculpatei semnele calificative nominalizate, de care inculpata nu a fost învinuită prin ordonanța de modificare a învinuirii.

Reținând cele menționate, instanța de apel constată că sentința primei instanțe este viciată în partea motivării concluziei privind încadrarea juridică a acțiunilor inculpatei, care nu corespunde cu încadrarea juridică din actul de învinuire.

Mai mult, prin încheierea Judecătoriei Chișinău, sediul Centru din 09 noiembrie 2018, contrar prevederilor art. 249 alin. (1), (3), art. 250 Cod de procedură penală, s-a dispus înlăturarea „omisiunii vădite” ce vizează pedeapsa complementară — „cu privarea de dreptul de a ocupa funcții și de a exercita activități legate de gestionarea și circulația mijloacelor financiare pe un termen de până la 5 ani”, aplicată inculpatei

Cojocaru Lilia, or, neexpunerea asupra pedepsei' complementare nu reprezintă o eroare materială evidentă sau omisiune vădită în sensul legii procesual penale.

Instanța de apel a ținut să menționeze că, neaplicarea pedepsei complementare nu reprezintă o eroare materială sau omisiune vădită și nu poate fi corectată printr-o încheiere judecătorească. Or, erori materiale sunt simple greșeli scriptice asupra numelui sau prenumelui, unor date calendaristice la care se referă actul, asupra unor indicații numerice și altele, cu excepția erorilor de conținut. Iar omisiuni vădite se consideră în cazul în care instanța nu s-a pronunțat asupra sumelor pretinse de martori, experți, interpreți, traducători, apărători, asupra restituirii obiectelor, corpurilor delictive sau a ridicării măsurilor asigurătorii, precum și a altor măsuri.

Analizând totalitatea de probe acumulate la prezenta cauza penală și apreciindu-le, respectându-se prevederile art. 101 Cod de procedură penală, din punct de vedere al pertinentei, concludenței, utilității și veridicității ei, iar toate probele în ansamblu - din punct de vedere al coroborării lor, instanța de apel a constatat următoarele:

Este cert stabilit că, inculpata Cojocaru Lilia, acționând în scopul dobândirii ilicite a bunurilor altei persoane, sub pretextul unei tranzacții de împrumut pe un termen de două-trei luni, la data de 03.11.2004, în regiunea I.S. „Tipografia. Centrală” mun. Chișinău, str. XXX, a primit de la cet. Andreev Viorica, bani în sumă de 2500 euro, care conform cursului oficial al BNM constituia 39643,25 lei, și fără a-și onora angajamentul de a-i restitui, i-a însușit, în urma căreia i-a cauzat părții vătămate Andreev Viorica, un prejudiciu material considerabil.

Tot ea, Cojocaru Lilia, acționând în scopul dobândirii ilicite a bunurilor altei persoane, sub pretextul unei tranzacții de împrumut, pe parcursul anului 2005, în incinta clădirii amplasată în mun. Chișinău, bd. XXX, prin intermediul cet. Cojocaru Tudor, a primit de la cet. Bologa Igor, bani în sumă totală de 4 000 dolari SUA, care conform cursului valutar al BNM constituia 50 400, 80 lei, pe care i-a însușit, fără să-și îndeplinească angajamentul de a restitui mijloacele bănești, prin ce a cauzat părții vătămate Bologa Igor, un prejudiciu material în proporții mari.

Tot ea, Cojocaru Lilia, acționând în scopul dobândirii ilicite a bunurilor altei persoane, prezentând ca adevărată o faptă mincinoasă privind deținerea în proprietate a unui lot de pământ în regiunea IMSP Institutul Oncologic din RM și, transmiterea acestuia în schimbul datoriei, la data de 26.06.2006, în ap. 81 de pe str. XXX, mun. Chișinău, a primit pe un termen de două luni de la cet. Andreev Viorica, bani în sumă de 2500 euro, care conform cursului oficial al BNM constituia 41662 lei, pe care i-a însușit, prin ce i-a cauzat părții vătămate Andreev Viorica, un prejudiciu material considerabil.

Tot ea, Cojocaru Lilia, acționând în scopul dobândirii ilicite a bunurilor altei persoane, profitând de relațiile de încredere din partea cet. Popa Ardelia, care era în calitate de dădacă a copilului minor al cet. Cojocaru Lilia, sub pretextul necesității procurării unor loturi de pământ, în luna ianuarie 2008, în ap. 3 de pe XXX mun. Chișinău, a primit pe un termen de trei luni de la cet. Popa Ardelia, bani în sumă de 3600 euro, care, conform cursului oficial al BNM constituia 59744,88 lei, și fără să-și îndeplinească angajamentul de a restitui mijloacele bănești, i-a însușit, prin ce i-a cauzat părții vătămate Popa Ardelia, un prejudiciu material în proporții mari.

Tot ea, Cojocaru Lilia, acționând în scopul dobândirii ilicite a bunurilor altei persoane, sub pretextul asumării obligației de realizare a mărfii, la 10.12.2008, în

incinta CC „Sun City” din mun. Chişinău, str. XXX, a primit de la cet. Sajin Vera marfa (genţi) în valoare totală de 6426,8 dolari SUA din care la 28.07.2009 i-I a restituit marfa în sumă de 3990 dolari SUA, iar restul mărfii în sumă de 2436 dolari SUA, care conform cursului oficial al BNM constituia 25308 lei, a însușit-o, prin ce i-a cauzat părții vătămate Sajin Vera, un prejudiciu material considerabil.

Tot ea, Cojocaru Lilia, acționând în scopul dobândirii ilicite a bunurilor altei persoane, sub pretextul unei tranzacții de împrumut, la 16.12.2008, în mun. Chişinău, pe str. XXX, în baza unei recipise întocmite, a primit pe un termen de o lună de la cet. Grecu Corina, bani în sumă de 3000 de euro, care conform cursului oficial al BNM constituia 41979,6 lei, și fără a-și onora angajamentul de ai restitui conform înțelegerii, i-a însușit, prin ce i-a cauzat părții vătămate Grecu Corina, un prejudiciu material considerabil.

Tot ea, Cojocaru Lilia, acționând în scopul dobândirii ilicite a bunurilor altei persoane, sub pretextul unei tranzacții de împrumut, în perioada lunilor aprilie - ‘ mai 2009, în mun. Chişinău, pe str. Sarmizegetusa, lângă restaurantul „La j Plăcinte”, a primit de la cet. Soroceanu Alexandru, bani în sumă de 100 de euro care, conform cursului oficial al BNM constituia 1629,19 lei și 100 dolari SUA, care conform cursului oficial al BNM constituia 1039,75 lei, și fără să-și îndeplinească angajamentul de a restitui mijloacele bănești, i-a însușit, prin ce i-a cauzat părții vătămate Soroceanu Alexandru, un prejudiciu material considerabil în valoare totală de 2668,94 lei.

Tot ea, Cojocaru Lilia, acționând în scopul dobândirii ilicite a bunurilor altei persoane, profitând de relațiile de prietenie cu cet. Spînu Oleg, sub pretextul unei tranzacții de împrumut, la data de 18.05.2009, în incinta CC „Sun City” din mun. Chişinău, str. A. Puşkin 32, a primit de la cet. Spînu Oleg, bani în sumă de 36 900 euro încredințându-i că îi va restitui banii către 01.06.2010, din care însă, în scopul convingerii cet. Spînu Oleg de pretinsa bună credință, i-a restituit 2000 de euro, iar suma de 34900 de euro, care conform cursului oficial al BNM constituia 532 183, 12 lei , fără a-și onora obligațiunile asumate, i-a însușit, prin ce a cauzat părții vătămate Spînu Oleg, un prejudiciu material în proporții deosebit de mari.

Tot ea, Cojocaru Lilia, acționând în scopul dobândirii ilicite a bunurilor altei persoane, sub pretextul unei tranzacții de împrumut, la 09.07.2009, în mun. Chişinău, pe str. XXX, a primit de la cet. Cernatinschi Arcadie, bani în sumă de 22500 euro, care conform cursului oficial al BNM constituia 351317,25 lei, încredințându-i că la 09.12.2009 îi va restitui, însă fără a-și respecta promisiunea de a restitui mijloacele bănești, i-a însușit, prin ce i-a cauzat părții vătămate Cernatinschi Arcadie, un prejudiciu material în proporții deosebit de mari.

Prin acțiunile sale, Cojocaru Lilia, a însușit de la părțile vătămate, bunuri și bani în sumă totală de 1 144 907,84 lei, ceea ce constituie proporții deosebit de , mari, reieșind din prevederile art. 126 Cod penal.

Cât privește vinovăția, instanța de apel a menționat că, cu toate că inculpata Cojocaru Lilia, nu și-a recunoscut vina, vinovăția acesteia în săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 190 alin. (5) Cod penal, se confirmă prin următoarea sistemă de probe analizate și apreciate de instanța de apel prin prisma prevederilor art. 101 Cod de procedură penală, care sunt pertinente, concludente, utile și veridice și coroborează între ele, cum ar fi: declarațiile părților vătămate Andreev Viorica, Bologa Igor, Popa Ardelia, Sajin Vera, Grecu Corina, Cernatinschi Arcadie, Soroceanu Alexandru, declarațiile martorilor Demineț Sabina, precum și: conținutul procesului-verbal de confruntare dintre partea vătămată Andreev Viorica și învinuitul Cojocaru Lilia (f.d.

45, vol. III); conținutul procesului-verbal de confruntare dintre partea vătămată Cernatinski Arcadie și învinuitul Cojocarul Lilia (f.d. 47, vol. III); conținutul procesului-verbal de confruntare dintre partea vătămată Spînu Oleg și învinuitul Cojocarul Lilia (f.d. 60-61, vol. I); conținutul procesului-verbal de confruntare dintre partea vătămată Bologa Igor și învinuitul Cojocarul Lilia (f.d. 62, vol. II); conținutul copiei recipisei eliberate de cet. Cojocarul Lilia către Popa Ardelia prin care se confirmă primirea banilor în sumă de 3600 de euro; conținutul informației de la OCT mun. Chișinău, din care rezultă lipsa loturilor de pământ în proprietatea cet. Cojocarul Lilia și din care rezultă că asupra imobilului din proprietatea acesteia, ap. 3 de pe bd. Decebal 72/5, mun. Chișinău, a fost instituit gaj, sechestru în legătură cu pretențiile materiale ale altor subiecți (f.d. 45-46, 51, 136-140, vol. II); conținutul informației de la Camera înregistrării de stat din care rezultă că cet. Cojocarul Lilia este administrator și asociat cu cota de participare 100% al SRL „Lioxa Grup”, administrator și fondator al ÎI „Vaserstem Lilia” (f.d. 49, vol. II); conținutul informației de la BCA „UNIVERSALBANK”, din care rezultă că pe numele cet. Cojocarul Lilia la 28.05.2004 a fost deschis cont de credit în sumă de 100 000 lei, care până la data de 19.06.2006 a fost achitat, la 29.05.2006 a fost deschis cont de credit în sumă de 60 000 de lei, care către 12.07.2007 a fost achitat (f.d. 60, 193-211, vol. II); conținutul informației de la BCA „BANCA SOCIALĂ”, din care rezultă că la data de 16.11.2006 cet. Cojocarul Lilia i-a fost acordat credit în sumă de 75 000 de lei, care a fost achitat până la 20.11.2007 (f.d. 63, 127-137, vol. II); conținutul informației BCA „MOBIASBANCA”, din care rezultă că cet. Cojocarul Lilia a deținut 2 credite: în valoare de 15 000 de lei, acordat la 19.07.2006 scadența 18.08.2008; 65 000 de lei, acordat la 22.11.2006, scadența 22.05.2008 (f.d. 66, 216-264, vol. II); conținutul informației de la BCA „BANCA DE ECONOMII”, din care rezultă că Cojocarul Lilia a beneficiat de credit de lombard în sumă de 9520 lei, conform contractului de credit nr. 1045 dm 16.10.2007, cu scadența la data de 16.11.2007 care a fost rambursat în termen (f.d. 68, 110-122, vol. II); conținutul informației de la BCA „VICTORIABANK” din 31.05.2012, din care rezultă că la 11.04.2008 Cojocarul Lilia a beneficiat de credit în sumă de 30 000 lei cu termen de rambursare către 11.04.2010, iar la 15.04.2008 cet. Cojocarul Tudor (soțul cet. Cojocarul Lilia) a beneficiat de credit în sumă de 30 000 de lei, cu termen de rambursare către 15.04.2010, din considerentul nerambursării creditului, a fost înaintată cerere în judecată, fiind eliberate titluri de executare respective, până la momentul formulării informației, datoriile nu au fost rambursate (f.d. 72-74, 179-188, vol. II); conținutul copiilor documentelor ridicate de la BCA „MOLDINCOMBANK”, din care rezultă că la 29.09.2006 în temeiul contractului 192718 cet. Cojocarul Tudor a beneficiat de credit de 20 000 de lei (f.d. 142-150, vol. II); conținutul copiilor documentelor ridicate de la BCA „Moldova Agroindbank”, din care rezultă că cet. Cojocarul Lilia în temeiul contractului de credit din 23.09.2008 a primit credit în sumă de 30 000 de lei (f.d. 155-173, vol. II); conținutul copiilor documentelor ridicate din dosarul de creditare a cet. Cojocarul Lilia de către IF „Prime Capital”, din care rezultă că la 15.02.2008 Cojocarul Lilia a beneficiat de credit în sumă de 98 000 dolari SUA, restituirea sumei creditului în cauză fiind asigurată prin gajarea ap. 3 din str. Decebal 72/5 mun. Chișinău (f.d. 77-92, vol. II); conținutul informației ridicate de la SA „AMIC”, din care rezultă prezența angajamentelor financiare față de compania indicată din partea cet. Cojocarul L. în baza contractului investițional privind construcția spațiului locativ din 24.12.2004 de 45 300 dolari SUA (f.d. 94-105, vol. II); conținutul informației de la Serviciul Vamal referitor la faptul că cet. Cojocarul Lilia,

SRL „Lioxa Grup”, II „Vaserstein Lilia” nu a efectuat operațiuni în domeniul comerțului exterior (f.d. 264, vol. I); conținutul informației de la CNAS a RM prin care se confirmă că Cojocaru Lilia este înregistrată ca persoană asigurată, însă nu se conțin date privind achitarea contribuțiilor de asigurări sociale de stat pentru nici o perioadă, ceea ce indică la faptul că nu a beneficiat de plăți salariale (f.d. 13, vol. III); conținutul procesului-verbal de consemnare a plângerii verbale a lui Grecu Corina din 24.11.2009 (f.d. 44, vol. I); conținutul recipisei din data de 16.12.2008, potrivit căreia Cojocaru Lilia a luat cu împrumut de la Grecu Corina 3000 euro, pe un termen de 30 de zile, cu dobânda de 5% (f.d. 45, vol. I); conținutul procesului-verbal de sesizare despre săvârșirea infracțiunii din 11.02.2010 înaintat de către Sajin Vera (58, vol. I); conținutul procesului-verbal de sesizare despre săvârșirea infracțiunii din 11.02.2010 înaintat de către Andreev Viorica (f.d. 60, vol. I); conținutul recipisei potrivit căreia Cojocaru Tudor a luat cu împrumut de la Bologa Igor suma de 4000 dolari SUA, cu dobânda de 3% lunar (f.d. 63, vol. I); conținutul procesului-verbal de sesizare despre săvârșirea infracțiunii din 17.02.2010 înaintat de către care Andreev Viorica (f.d. 64, vol. I); conținutul procesului-verbal de sesizare despre săvârșirea infracțiunii din 21.04.2010 înaintat de către care Cernatinski Arcadie (f.d. 71-72, vol. I); conținutul contractului de împrumut din data de 09.07.2009, potrivit căruia Cernatinski Arcadie dă cu împrumut lui Cojocaru Lilia o sumă de bani în valoare de 22500 euro (f.d. 74, vol. I); conținutul procesului-verbal de sesizare despre săvârșirea infracțiunii din 24.06.2010 înaintat de către Soroceanu Alexandru (f.d. 89, vol. I); conținutul procesului-verbal privind consemnarea plângerii verbale a lui Spînu Oleg din 16.02.2011 (f.d. 100, vol. I); conținutul recipisei din 18.08.2009, prin care Cojocaru Lilia și Cojocaru Tudor au luat cu împrumut de la Spînu Oleg suma de 10000 euro, care se obligă să îi întoarcă la data de 01.06.2009 (f.d. 101, vol. I); conținutul recipisei din 18.05.2009, potrivit căreia, Cojocaru Lilia și Cojocaru Tudor a luat cu împrumut suma de 26900 euro, care s-au obligat să o restituie până la data de 01.01.2010 (f.d. 107, vol. I); conținutul plângerii depuse de către Grecu Corina, din data de 18.01.2010, potrivit căreia i-a dat lui Cojocaru Lilia suma de 300 euro, ultima refuzând să răspundă la telefon și să restituie banii împrumutați (f.d. 127, vol. I); conținutul plângerii depuse de către Sajin Vera din data de 18.01.2010, potrivit căreia i-a dat lui Cojocaru Lilia marfa pentru a o realiza în sumă totală de 6426, 80 dolari SUA (f.d. 140-152, vol. I); conținutul procesului-verbal despre sesizare despre săvârșirea infracțiunii înaintat de către Popa Ardelia la data de 09.11.2012 (f.d. 1, vol. III); conținutul recipisei din data de 25.01.2008, potrivit căreia Cojocaru Lilia a luat cu împrumut de la Popa Ardelia 3600 euro (f.d. 8, vol. III); conținutul ordonanței de recunoaștere în calitate de parte civilă a lui Popa Ardelia din 28.01.2013 (f.d. 9, vol. III); conținutul ordonanței de punere sub învinuire a lui Cojocaru Lilia din 18 aprilie 2013 (f.d. 31, vol. III); conținutul hotărârii Judecătoriei Chișinău, sediul Centru din 18 septembrie 2018 (f.d. 140, vol. IV); conținutul recipisei din 16.04.2016, potrivit căreia Popa Ardelia a primit de la Cojocaru Lilia suma de 3600 euro din contul împrumutului acordat și 2000 lei salariu pentru ultima lună de lucru, pretenții materiale și morale față de Cojocaru Lilia nu are (f.d. 142, vol. IV).

Instanța de apel analizând obiectiv cumulul de probe prin prisma art. 101 Cod procedură penală, din punct de vedere al pertinentei, concludenței, veridicității și coroborării lor a constatat cu certitudine că, inculpata Cojocaru Lilia a comis infracțiunea imputată ei, și că acțiunile inculpatei Cojocaru Lilia se încadrează în baza art. 190 alin. (5) Cod penal, după semnele calificative: *escrocherie, adică dobândirea*

ilicită a bunurilor altei persoane prin inducerea în eroare a mai multor persoane prin prezentarea ca adevărată a unei fapte mincinoase, în privința naturii, calității substanțiale ale obiectului, actului juridic anulabil, dacă încheierea acestuia este determinată de comportamentul dolosiv, săvârșite î proporții deosebit de mari.

Instanța de apel a respins ca neîntemeiată solicitarea inculpatei Cojocarul Lilia privind achitarea, pe motivul lipsei componentei de infracțiune, deoarece s-a constatat dovedită pe deplin vinovăția inculpatei Cojocarul Lilia în comiterea infracțiunii prevăzute de art. 190 alin. (5) Cod penal, or, la materialele cauzei penale au fost administrate suficiente probe pertinente și concludente prin care se atestă vinovăția lui Cojocarul Lilia în săvârșirea infracțiunii incriminate.

Instanța de apel a apreciat critic afirmațiile inculpatei Cojocarul Lilia precum că, nu a săvârșit infracțiunea de escrocherie, iar relațiile dintre dânsa și părțile vătămate poartă un caracter civil, deoarece ele nu corespund adevărului și sunt date de către inculpată în scopul de a se eschiva de la răspunderea penală și sunt combătute de celelalte probe analizate mai sus și apreciate prin prisma prevederilor art. 101 Cod de procedură penală, demonstrând astfel vinovăția acesteia în comiterea faptelor imputate.

Instanța de apel a considerat că, nerecunoașterea vinovăției de către Cojocarul Lilia, de comiterea faptelor imputate nu echivalează cu achitarea ei, deoarece circumstanțele stabilite și probele analizate și enumerate, dovedesc comiterea de către dânsa a faptelor incriminate și o califică ca o metodă de apărare, or persoana care pe parcursul procesului penal are calitatea procesuală de bănuit, învinuit sau inculpat nu poate fi urmărită penal pentru depunerea declarațiilor intenționat false, decât în cazurile expres prevăzută de legea procesual penală, nerecunoașterea vinovăției de către Cojocarul Lilia se apreciază ca un drept a acesteia și ca o metodă de apărare.

Instanța de apel a respins ca nefondată alegația inculpatei, potrivit căreia procurorul ilegal a modificat învinuirea și nu s-a expus referitor la motivul și semnele calificative pentru încadrarea juridică a faptei.

Astfel, prin Legea nr. 179/26.07.2018, pentru modificarea unor acte legislative, publicată în Monitorul Oficial al R. Moldova, 309-320/498, 17.08.2018, la articolul 190 Cod penal, în dispoziția alineatului (1), textul „înșelăciune sau abuz de încredere” s-a substituit cu textul „inducerea în eroare a unei sau a mai multor persoane prin prezentarea ca adevărată a unei fapte mincinoase sau ca mincinoasă a unei fapte adevărate, în privința naturii, calităților substanțiale ale obiectului, părților (în cazul în care identitatea acestora este motivul determinant al încheierii actului juridic) actului juridic nul sau anulabil, ori dacă încheierea acestuia este determinată de comportamentul dolosiv sau viclean care a produs daune considerabile”; în dispoziția alineatului (2), litera c) s-a exclus.

Conform art. 113 Cod penal, se consideră calificare a infracțiunii determinarea și constatarea juridică a corespunderii exacte între semnele faptei prejudiciabile săvârșite și semnele componentei infracțiunii, prevăzute de norma penală. Calificarea oficială a infracțiunii se efectuează la toate etapele procedurii penale de către persoanele care efectuează urmărirea penală și de către judecători.

De asemenea, conform art. 325 Cod de procedură penală, judecarea cauzei în primă instanță se efectuează numai în privința persoanei puse sub învinuire și numai în limitele învinuirii formulate în rechizitoriu. Modificarea învinuirii în instanța de judecată se admite dacă prin aceasta nu se agravează situația inculpatei și nu se lezează

dreptul lui la apărare. Modificarea învinuirii în sensul agravării situației inculpatei se admite numai în cazurile și în condițiile prevăzute de prezentul cod.

Subsecvent, instanța de apel a indicat că potrivit art. 3 alin. (1) Cod de procedură penală, în desfășurarea procesului penal se aplică legea care este în vigoare în timpul urmăririi penale sau al judecării cauzei în instanța judecătorească.

Prin urmare, acțiunile inculpatei Cojocaru Lilia corect urmează a fi recalificate de la art. 190 alin.(5) Cod penal (în redacția Legii nr. 985-XV din 18.04.2002) la art. 190 alin. (5) Cod penal (în redacția Legii nr. 179/26.07.2018).

Instanța de apel a conchis că Cojocaru Lilia a recurs la utilizarea unor metode dolosive, apte a induce și a menține în eroare persoanele vătămate la încheierea și executarea acordului sus-indicat.

Instanța de apel a menționat că prezentarea frauduloasă, denaturată sau alterată a realității trebuie să fie aptă de a inspira încrederea victimei și de a o induce în eroare, de a o amăgi sau de a o menține în eroarea produsă anterior. Acțiunea de inducere în eroare ori menținerea în eroare se poate realiza prin orice mijloace. Nu are relevanță dacă partea vătămată s-a lăsat mai ușor ori mai greu indus în eroare.

Instanța de apel a conchis că pentru a se putea retine înșelăciune cu prilejul încheierii sau executării unui contract sunt necesare următoarele condiții: a) să aibă loc încheierea sau executarea unui contract (verbal sau în scris); b) cu prilejul încheierii sau executării contractului, făptuitorul să inducă sau să mențină în eroare partea vătămată; c) acțiunea de amăgire să determine pe cei induși sau menținuți în eroare să încheie sau să execute contractul în condițiile stipulate, adică în condițiile care altfel nu ar fi fost acceptate și care au creat o situație păgubitoare pentru partea vătămată; d) acțiunea să fie săvârșită cu intenție. Prin mijloc fraudulos trebuie înțeles acel mijloc care este veridic și în mod obișnuit inspiră încredere, înlătură orice bănuială, dar care în realitate este mincinos.

Astfel, pentru existența escrocheriei, în modalitatea în care este incriminată inculpatei conform actului de învinuire, și cum a fost constatată de către instanța de apel prin cele sus indicate, s-a constatat trecerea unor mijloace bănești din proprietatea sau posesia victimelor în proprietatea inculpatei Cojocaru Lilia, ce aparțineau părților vătămate menționate.

Se mai reține și prezența diminuării reale a patrimoniului părților vătămate ca element obligatoriu al sustragerii ceea ce în cazul escrocheriei urmează ca partea vătămată să transmită bunurile în mod aparent benevol făptuitorului.

Totodată se reține că bunurile a căror sustragere este incriminată conform ordonanței de modificare a învinuirii au fost transmise de către părțile vătămate benevol inculpatei Cojocaru Lilia prin prezentarea ca adevărată a unei fapte mincinoase. Părțile vătămate fiind duse în eroare, iar inculpata inducând în eroare părțile vătămate despre faptul că are nevoie de bani, pentru afacerea pe care o avea, sau pentru alte motive, a convins părțile vătămate să scrie recipise, precum și să încheie contracte de împrumut în baza cărora părțile vătămate îi transmiteau inculpatei Cojocaru Lilia, sume de bani, care s-a obligat să le restituie într-un termen restrâns și astfel dând o falsă legalitate acțiunilor sale, a dobândit ilicit, prin prezentarea ca adevărată a unei fapte mincinoase bani de la părțile vătămate, iar banii menționați i-a însușit și folosit în scopuri personale și nu a executat promisiunile declarate anterior.

Astfel, instanța de apel, analizând probele administrate atât în cadrul urmăririi penale cât și în cadrul instanței de apel conchide că, la 03.11.2004, pe parcursul anului 2005, la 26.06.2006, în luna ianuarie, decembrie 2008, în perioada lunilor aprilie-mai,

iulie 2009, modalitatea săvârșirii acțiunilor criminale de escrocherie a fost constatată, iar periodicitatea comiterii infracțiunii și utilizarea unor pretexte similare în scopul însușirii banilor de către inculpata Cojocaru Lilia, demonstrează existența unei intenții unice la dânsa de însușire a banilor în proporții deosebit de mari în mai multe etape.

În acest sens, este determinată intenția prelungită de comitere a infracțiunii incriminate, or, în aceste cazuri, intenția acesteia este unică, caracterizată prin multe acțiuni infracționale identice, comise cu un singur scop, alcătuind în ansamblu o infracțiune. Este necesar a determina că deși inculpata a restituit la o parte din victime, suma de bani însușită, acest fapt s-a datorat acțiunilor insistente ale victimelor, ulterior comiterii infracțiunii, după pornirea dosarului penal în privința inculpatei Cojocaru Lilia, iar faptul restituirii de către Cojocaru Lilia a unor părți din sumele însușite constituie recuperarea prejudiciului cauzat prin infracțiune.

Totodată, pentru a atribui un aspect legal acțiunilor acesteia, Cojocaru Lilia emitea recipise, și întocmea contracte de împrumut, acțiuni ce denotă aceiași modalitate de comitere a infracțiunilor, precum și aparența unor relații civile.

Totodată, s-a constatat că pentru a însuși sumele de bani transmise de către părțile vătămate, inculpata folosea diferite pretexte, iar intenția reală a acesteia fiind de a însuși sumele de bani primite, neexecutând obligațiile asumate.

În acest sens instanța de apel ține să evidențieze că, în cazul escrocheriei, elementul subiectiv al acestei infracțiuni constă în intenția directă. Autorul este conștient că induce în eroare și că prin acest fapt produce o pagubă, în vederea realizării unui folos material injust (intenție calificată prin scop). Totuși, escrocheria, așa cum este reglementată în articolul 190 alin. (1), prezintă similitudini cu instituția dolului civil, care presupune, de asemenea, o inducere în eroare. Diferența constă în faptul că, în cazul escrocheriei, autorul urmărește obținerea unui profit în dauna patrimoniului altei persoane, iar nu simpla viciere a consimțământului pentru a determina o persoană să încheie un act juridic.

Textul „inducerea în eroare a unei sau a mai multor persoane prin prezentarea ca adevărată a unei fapte mincinoase sau ca mincinoasă a unei fapte adevărate, în privința naturii, calităților substanțiale ale obiectului, părților (în cazul în care identitatea acestora este motivul determinant al încheierii actului juridic) actului juridic nul sau anulabil, ori dacă încheierea acestuia este determinată de comportamentul dolosiv sau viclean” conduce la ideea că consimțământul victimei — este viciat la momentul încheierii actului juridic prin manopere frauduloase comise cu intenție de către autorul infracțiunii. Autorul îi creează victimei o reprezentare falsă a realității.

Instanța de apel a conchis că pentru a se putea reține înșelăciune cu prilejul încheierii sau executării unui contract sunt necesare următoarele condiții: a) să aibă loc încheierea sau executarea unui contract (verbal sau în scris); b) cu prilejul încheierii sau executării contractului, făptuitorul să inducă sau să mențină în eroare partea vătămată; c) acțiunea de amăgire să determine pe cei induși sau menținuți în eroare să încheie sau să execute contractul în condițiile stipulate, adică în condițiile care altfel nu ar fi fost acceptate și care au creat o situație păgubitoare pentru partea vătămată; d) acțiunea să fie săvârșită cu intenție. Prin mijloc fraudulos trebuie înțeles acel mijloc care este veridic și în mod obișnuit inspiră încredere, înlătură orice bănuială, dar care în realitate este mincinos.

Prin urmare, instanța de apel ajunge la concluzia că, probele administrate de către organul de urmărire penală, cercetate și verificate în modul corespunzător în cadrul ședinței instanței de apel, rezultă cu certitudine că la momentul primirii banilor de la

părțile vătămate, Cojocaru Lilia încă la momentul intrării în stăpânire asupra banilor, urmărea scopul sustragerii lor și nu avea intenția să-și execute angajamentul asumat.

Intenția lui Cojocaru Lilia de a comite infracțiunea incriminată de dobândire ilicită a bunurilor altei persoane (escrocherie) în proporții deosebit de mari, pe lângă probele administrate și indicate supra rezultă și este demonstrată și prin următoarele circumstanțe: Comportamentul acesteia în raport cu părțile vătămate după primirea banilor, se ascundea de persoanele care i-au transmis banii, nu răspundea la apelurile telefonice, de asemenea exista faptul negării de primire a banilor de la părțile vătămate, situația financiară extrem de neprielnică a cet. Cojocaru Lilia, care și-a asumat angajamentele corespunzătoare, la momentul încheierii tranzacțiilor respective cu părțile vătămate indicate supra - circumstanță probată cu certitudine prin informațiile și actele ridicate de la instituțiile financiare.

De asemenea, instanța de apel reține lipsa de fundamentare economică și caracterul nerealizabil al angajamentului asumat; lipsa unei activități aducătoare de beneficii, necesare onorării angajamentului, care a fost probată prin informația de la CNAS privind lipsa achitării contribuțiilor de asigurări sociale de stat pentru nici o perioadă, ceia ce indică la faptul că nu a beneficiat de plăți salariale, prin informația de la Serviciul Vamal referitor la faptul că cet. Cojocaru Lilia, SRL „Lioxa Grup”, ÎI „Vaserstein Lilia” nu a efectuat operațiuni în domeniul comerțului exterior, iar din actele de control fiscal rezultă că SRL „Lioxa Grup” a cărei fondator și administrator este Cojocaru Lilia, în perioada comiterii acțiunilor prejudiciabile, desfășura activitate cu încălcări ale legislației (vol. III, f.d. 27, 28); ducerea unui mod de viață de lux și care necesită suportarea unor cheltuieli sporite, în lipsa unei activități profitabile care ar aduce venit și justifica suportarea cheltuielilor și anume, întreținerea personalului pentru îngrijirea copilului, pentru curățenia în casă (a se vedea declarațiile părții vătămate Popa Ardelia, martorului Cobîlaș Lidia).

Instanța de apel a remarcat că, limita între un acord civil și o escrocherie este latura subiectivă, care în cadrul relațiilor civile este caracterizată prin buna-credință a părților, iar în cazul escrocheriei, consimțământul victimei este viciat la momentul încheierii actului juridic prin manopere frauduloase comise cu intenție de către autorul infracțiunii. Autorul îi creează victimei o reprezentare falsă a realității. Totodată, delimitarea escrocheriei de încălcarea normelor de drept civil trebuie făcută luându-se în considerație două aspecte de maximă importanță: 1) atitudinea făptuitorului de faptul transmiterii lui a bunurilor; 2) prezența disponibilității efective a făptuitorului de a-și executa angajamentele. Lipsa intenției infracționale la momentul intrării în raporturi juridice civile nu presupune excluderea trecerii pe parcurs a raporturilor civile în sfera penalului, cu toate că în speța data intenția inculpatei Cojocaru Lilia în comiterea infracțiunii de escrocherie se prefigurează încă în momentul când inculpata a însușit de la părțile vătămate sume de bani sub pretextul de a investi în afacerea pe care o avea, sau pentru alte motive, a convins părțile vătămate să scrie recipise, precum și să încheie contracte de împrumut în baza cărora părțile vătămate îi transmiteau inculpatei Cojocaru Lilia, sume de bani, care s-a obligat să le restituie într-un termen restrâns. După primirea sumelor bănești inculpata nu și-a onorat obligațiunile, însușind mijloacele bănești pentru sine.

Ce ține de solicitarea avocatului inculpatei cu privire la încetarea procesului penal de învinuire a lui Cojocaru Lilia de comiterea infracțiunii prevăzute de art. 190 alin. (5) Cod penal, se apreciază ca fiind nefondată din următoarele considerente:

În cererea invocată de inculpata Lilia Cojocaru și apărătorul acesteia Victor Mazniuc, argumente invocate inclusiv și în cererea de apel, Lilia Cojocaru a fost pusă sub bănuire de comiterea presupuselor fapte prin ordonanțele din 29 iunie 2010 (vol. II, f.d. 35), 20 august 2010 (vol. II, f.d. 13). Calitatea de bănuît a lui Lilia Cojocaru a încetat de drept la expirarea termenului prevăzut la art. 63 alin. (2) și (3) Cod de procedură penală, iar la 18 octombrie 2011, Lilia Cojocaru a fost scoasă de sub urmărirea penală în baza art. 190 alin. (5) Cod penal (vol. I, f.d. 233).

La 26 martie 2013, ordonanța privind scoaterea de sub urmărire penală a bănuitei Lilia Cojocaru a fost anulată pe motive formale cu depășirea termenului legal (vol. I, f.d. 244, vol. II, f.d.265).

Prin ordonanța din 18 aprilie 2013, emisă cu încălcarea procedurii prevăzute de art. 22, 63, 230 Cod de procedură penală, Lilia Cojocaru a fost pusă sub învinuire de comiterea aceluiași fapte (vol. III, f.d. 31).

Fiind invocat caracterul ilegal al învinuirii, prin plângerea din 25 aprilie 2013 în termenul și ordinea prevederilor art. 299¹ Cod de procedură penală, din motivul absenței unor fapte noi ori recent descoperite și expirării termenului legal, stipulat prin art. 287 alin. (4) Cod de procedură penală în vigoare, ordonanța din 26 martie 2013 privind anularea scoaterii de sub urmărire a bănuitei Lilia Cojocaru a fost contestată de partea apărării (vol. III, f.d. 71, 73, 74, 127, 130).

Plângerea părții apărării din 25 aprilie 2013 a fost remisă în Judecătoria Râșcani, mun. Chișinău (vol. III, f.d.75).

Prin încheierea Judecătoriei Râșcani, mun. Chișinău din 01 aprilie 2014, au fost corectate erorile materiale, fiind disjunsă plângerea părții apărării împotriva ordonanței din 26 martie 2013, privind anularea scoaterii de sub urmărire a bănuitei Lilia Cojocaru, cu remitere spre examinare procurorului ierarhic superior (vol. III, f.d. 139).

În ordinea controlului ierarhic intern, plângerea părții apărării împotriva ordonanței din 26 martie 2013, privind anularea scoaterii de sub urmărire a bănuitei Lilia Cojocaru a fost respinsă prin ordonanța din 20 mai 2014 (vol. II, f.d. 266).

Fiind invocat caracterul ilegal al învinuirii, la 27 mai 2014 partea apărării a contestat ordonanțele nominalizate în ordinea art. 313 Cod de procedură penală (vol. III, f.d. 195).

Terminarea urmăririi penale a fost anunțată la 05 august 2014 (vol. III, f.d. 162).

Prin încheierea judecătorului de instrucție din 11 august 2014 a fost declinată competența după materie în favoarea examinării plângerii din 27 mai 2014 de către judecătorului de drept comun (vol. III, f.d. 193). Care este în corespundere cu prevederile art. 297 alin. (4) Cod de procedură penală, potrivit cărora, toate cererile, plângerile și demersurile înaintate după trimiterea cauzei în judecată se soluționează de către instanța care judecă cauza.

Conform prevederilor art. 63 alin. (2) pct. 3) Cod de procedură penală, organul de urmărire penală nu este în drept să mențină în calitate de bănuît persoana în privința căreia a fost dată o ordonanță de recunoaștere în această calitate - mai mult de 3 luni, iar cu acordul Procurorului General și al adjuncților săi - mai mult de 6 luni.

Potrivit prevederilor art. 230 Cod de procedură penală, (1) Termene în procesul penal sânt intervale de timp în cadrul cărora sau după expirarea cărora pot fi efectuate acțiuni procesuale conform prevederilor prezentului cod. (2) În cazul în care pentru exercitarea unui drept procesual este prevăzut un anumit termen, nerespectarea acestuia impune pierderea dreptului procesual și nulitatea actului efectuat peste

termen. (3) Dacă o măsură procesuală nu poate fi luată decât pe un termen prevăzut de lege, expirarea acestuia impune încetarea efectului acestei măsuri.

În urma examinării circumstanțelor invocate de apărare instanța de apel a constatat depășirea unor termene procedurale în cadrul acțiunilor de urmărire penală, ceea ce a cauzat tergiversarea procesului penal în privința inculpatei Cojocaru Lilia, cât și a adus atingere drepturilor părților vătămate.

Totodată, instanța de apel ține să menționeze că, încălcarea termenilor de procedură la emiterea ordonanței de punere sub învinuire nu duce la nulitatea absolută a acesteia și nu afectează în esență baza probatorie administrată în cadrul cercetării judecătorești, ce confirmă vinovăția lui Cojocaru Lilia în comiterea infracțiunii prevăzute de art. 190 alin. (5) Cod penal.

Instanța de apel, la aprecierea categoriei și măsurii de pedeapsă, în conformitate cu prevederile art. 7, 61, 75, 76 și 77 Codul penal, ține cont de gradul prejudiciabil și pericolul social al infracțiunii, de persoana inculpatului, de circumstanțele cauzei care atenuează sau agravează răspunderea penală, de influența pedepsei aplicate asupra vinovatului.

Conform art. 16 Cod penal, infracțiunea săvârșită de către Cojocaru Lilia se atribuie la categoria infracțiunilor deosebit de grave.

Conform prevederilor art. 385 alin. (4) Cod de procedură penală, dacă, în cursul urmăririi penale sau judecării cauzei, s-au constatat încălcări care au afectat grav drepturile inculpatului ce derivă din calitatea procesuală a inculpatului, instanța examinează posibilitatea reducerii pedepsei inculpatului drept compensare pentru aceste încălcări.

Aplicând prevederile art. 385 alin. (4) Cod de procedură penală, instanța de apel reduce termenului pedepsei stabilite cu închisoarea cu 1 an, rămânând pentru executare 7 ani 6 luni.

În ceea ce privește solicitarea părților vătămate Andreev Viorica și Sajin Vera de restituire a prejudiciului material, cauzat prin infracțiune, instanța de apel reține că, potrivit art. 385 alin. (1) pct. 11 Cod procedură penală, la adoptarea sentinței, instanța de judecată soluționează chestiunea referitoare la paguba materială cauzată atunci când nu a fost intentată acțiunea civilă.

Instanța de apel reține că părțile vătămate Andreev Viorica și Sajin Vera, nu au depus o acțiune civilă, în pofida faptului că au fost recunoscute în calitate de parte civilă, prin ordonanța din 21 iunie 2010 de recunoaștere în calitate de parte civilă a cet. Sajin Vera care a suferit un prejudiciu în sumă de 2 500 dolari SUA (f.d. 219, vol. I) și prin ordonanța din 14 iunie 2010 de recunoaștere în calitate de parte civilă a cet. Andreev Viorica care a suferit un prejudiciu în sumă de 5 000 euro (f.d. 207, vol. I).

Luând în considerare că părțile vătămate Andreev Viorica și Sajin Vera la urmărirea penală au depus o cerere privind recunoașterea în calitate de parte civilă, de la acestea fiind însușite mijloace bănești, iar în instanța de fond au solicitat să le fie recuperat prejudiciul material cauzat prin infracțiune, poziția menținută de partea vătămată Sajin Vera în cererea de apel și în fața instanței de apel și ținând cont că inculpata Cojocaru Lilia este recunoscută vinovată în comiterea infracțiunii prevăzute de art. 190 alin. (5) Cod penal, în virtutea prevederilor art. 385 alin. (1) pct. 11) Cod de procedură penală, instanța de apel admite apelul părților vătămate și dispune încasarea din contul inculpatei Cojocaru Lilia în beneficiul părții vătămate Andreev Viorica, prejudiciul material cauzat în mărime de 2 500 euro și în beneficiul părții vătămate

Sajin Vera, prejudiciul material cauzat în mărime de 2 436 dolari SUA, calculați în lei moldovenești conform cursului oficial al BNM la data executării deciziei.

În prezenta cauză penală, partea vătămată Spînu Oleg a înaintat acțiune civilă (f.d. 202, vol. I) prin care solicită încasarea sumei de 35 000 euro cu titlu de prejudiciu material cauzat în urma comiterii infracțiunii de către Cojocaru Lilia.

Conform prevederilor art. 219 alin. (1), 220 alin. (1), (2) Cod de procedură penală, instanța de apel, soluționând acțiunea civilă înaintată de partea vătămată Spînu Oleg, a considerat că acțiunea civilă privind repararea prejudiciului material, conform art. 225 alin. (2) Cod de procedură penală urmează a fi admisă integral. În acest sens instanța a menționat că, luând în considerare că partea vătămată Spînu Oleg la urmărirea penală a depus o cerere privind recunoașterea în calitate de parte civilă, reieșind din faptul că prin infracțiunea săvârșită i-a fost cauzată o daună materială în sumă de 35 000 euro în rezultatul acțiunilor ilegale ale lui Cojocaru Lilia, care prin înșelăciune și abuz de încredere l-a deposedat de această sumă de bani, iar în instanța de fond a solicitat să-i fie recuperat prejudiciul material cauzat prin infracțiune, indicând că din suma totală de 36 900 euro i-a fost restituit prejudiciul în sumă de 12 500 euro, poziția menținută de partea vătămată și în fața instanței de apel și ținând cont că inculpata Cojocaru Lilia este recunoscut vinovată în comiterea infracțiunii prevăzute de art. 190 alin. (5) Cod penal, în virtutea prevederilor art. 385 alin. (1) pct. 10) Cod de procedură penală, instanța de apel dispune încasarea din contul inculpatei în beneficiul părții vătămate Spînu Oleg prejudiciul material cauzat în mărime de 22 400 euro, calculați în lei moldovenești conform cursului oficial al BNM la data executării deciziei.

5. Nefiind de acord cu decizia instanței de apel, au declarat recursuri ordinare:

- avocatul Pavlenko Tatiana în numele inculpatei și ultima, făcând trimitere la prevederile art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală, solicită casarea acesteia cu, încetarea procesului penal pornit în baza art. 190 alin. (5) Cod penal, din motiv că există circumstanțe care exclud sau condiționează tragerea la răspundere penală. Recurenții invocă că, instanța de apel casînd sentința integral, nu a descris fapta criminală pentru care a fost condamnată Cojocaru Lilia; nu s-a pronunțat la toate temeiurile invocate în cererea de apel; au fost încălcate prevederile art. 63 Cod de procedură penală; la 04.10.2011 s-a dispus scoaterea de sub urmărire penală din lipsa probelor, iar reluarea a avut loc la 26.03.2013 cu anularea acestei ordonanțe; instanța de apel incorect a făcut referire la declarațiile martorului Cobîlaș Lidia, ultima nefiind audiată în nici în prima instanță nici în instanța de apel;

- părțile vătămate Spînu Oleg, Andreev Viorica, Bologa Igor, făcând trimitere la prevederile art. 427 alin. (1) pct. 10) Cod de procedură penală, solicită casarea acesteia cu aplicarea unei pedepse mai aspre. Recurenții invocă aceleași argumente invocate în cererea de apel.

6. Verificând argumentele invocate de recurenți, în raport cu actele cauzei, Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia că, recursurile declarate urmează a fi admise din următoarele considerente:

Conform prevederilor art. 435 alin. (1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală, judecând recursul, instanța de recurs este în drept să îl admită, să dispună rejudecarea de către instanța de apel, în cazul în care eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

Potrivit prevederilor art. 424 alin. (2) Cod de procedură penală, instanța de recurs examinează cauza numai în limitele temeiurilor stipulate expres în art. 427 Cod de

procedură penală, care în mod obligatoriu trebuie să fie invocate de către recurent. Or, art. 427 alin. (1) Cod de procedură penală, prevede că hotărârile instanței de apel pot fi atacate cu recurs ordinar pentru a repara erorile de drept comise de instanțele de fond și de apel la judecarea cauzei.

În sensul prevederilor din art. 414 alin. (1), 417 alin. (1) pct. 8), 419 Cod de procedură penală și a jurisprudenței naționale, instanța de apel, judecând apelul, verifică legalitatea și temeinicia hotărârii atacate în baza probelor examinate de prima instanță, conform materialelor din cauza penală, și în baza oricăror probe noi prezentate instanței de apel. Instanța de apel se pronunță asupra tuturor motivelor invocate în apel.

În același context, Colegiul penal lărgit menționează că, hotărârile pronunțate de instanțele ierarhic inferioare trebuie să fie motivate atât în fapt, cât și în drept, în corespundere cu prevederile legislației în vigoare. Necesită a se avea în vedere că nu numai nemotivarea hotărârii, dar și motivarea în termeni vagi, reprezintă motiv de casare.

Colegiul penal lărgit indică că din textul recursurilor reiese că instanța de apel a pronunțat o decizie nemotivată bazată doar pe presupuneri, temeii prevăzute de pct. 6) alin. (1) al articolului menționat mai sus, și anume cazurile când instanța de apel nu s-a pronunțat asupra tuturor motivelor invocate în apel sau hotărârea atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția ori motivarea soluției contrazice dispozitivului hotărârii sau acesta este expus neclar, sau instanța a admis o eroare gravă de fapt, care a afectat soluția instanței.

Verificând legalitatea hotărârii atacate sub aceste aspecte, Colegiul penal lărgit reține că, temeiul de recurs prevăzut de art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală și-a găsit confirmarea în cauza dată.

Colegiul penal lărgit susține că, instanța de apel neîntemeiat a respins argumentul părții apărării precum că între Lilia Cojocaru și Igor Bologa există relații civile fapt demonstrat prin hotărârea Judecătorei Chișinău, sediul Centru din 18 septembrie 2018, prin care s-a dispus încasarea sumei de 4 000 dolari SUA din contul lui Tudor Cojocaru, care este soțul inculpatei, fără a indica probele care au stat la baza acestei convingeri. Astfel, instanța de apel urma ca suma indicată mai sus să nu o includă, sumă indicată în rechizitoriu.

Totodată, Colegiul penal lărgit remarcă că, instanța de apel ajungând la soluția indicată mai sus, nu a verificat sub toate aspectele dacă suntem sau nu în prezența principiului puterii lucrului judecat, or, acest fapt ar împiedica nu numai judecarea din nou a unui proces terminat, având același obiect, aceeași cauză și fiind purtat între aceleași părți, ci și contrazicerea între două hotărâri judecătorești, adică infirmarea constatărilor făcute într-o hotărâre judecătorească definitivă printr-o altă hotărâre judecătorească posterioară, dată în alt proces.

De asemenea, Colegiul penal lărgit remarcă că, instanța de apel condamnând inculpata de comiterea infracțiunii prevăzute de art. 190 alin. (5) Cod penal, nu a indicat clar probele care demonstrează vinovăția lui Lilia Cojocaru pentru fiecare episod în parte, or, potrivit materialelor cauzei, instanța de apel urma să verifice și episodul în privința lui Arcadie Cernatinschi, deoarece inculpata a menționat în declarațiile sale că, „la începutul anului 2010, Arcadie Cernatinschi s-a adresat în instanța de judecată unde a avut câștig de cauză cu referire la suma împrumutată de ea.”

Astfel, instanța de apel urma să verifice alegațiile inculpatei indicate mai sus, să indice motivele pentru care le respinge sau le admite, nu doar să le menționeze fără a le da apreciere.

Subsecvent, instanța de apel enumeră probele atât a acușării cât și apărării, fără a verifica veridicitate acestora și fără a menționa care dintre ele se resping și care se admit, contrar prevederilor art. 101 alin. (4) Cod de procedură penală, prin care instanța are obligația să-și motiveze în hotărâre admisibilitatea sau inadmisibilitatea tuturor probelor administrate. Or, verificarea probelor este o activitate a instanței privind constatarea veridicității probei sub aspectul corespunderii datelor de fapt pe care le conține proba cu realitatea obiectivă. Verificarea constă în analiza probelor strânse, coroborarea lor cu alte probe, verificarea sursei de proveniență a probelor. Verificarea probelor poate avea loc doar prin aplicarea procedeele probatorii prevăzute de Codul de procedură penală și se efectuează la toate fazele procesului penal. Sunt supuse verificării atât datele de fapt, cât și mijloacele de probă din care au fost obținute.

Aprecierea probelor este unul din cele mai importante momente ale procesului penal, deoarece întregul volum de muncă depusă de către organele de urmărire, instanțele judecătorești, cât și de părțile din proces, se concretizează pe soluția ce va fi dată în urma acestei activități. Aprecierea probelor după intima convingere trebuie să se bazeze pe prevederile legale. Intima convingerea se întemeiază pe examinarea tuturor probelor în ansamblu, sub toate aspectele complet și obiectiv.

Mai mult decât atât, Colegiul penal lărgit cu referire la episodul în privința lui Igor Bologna subliniază că, de vreme ce aceeași problema dedusă judecătii într-un litigiu, cu același obiect (suma de 4 000 dolari SUA) a fost soluționată irevocabil pe cale incidentală sau pe fond într-un anumit sens, rezultă că acest aspect reținut de instanțe, care a stat la baza soluțiilor din dispozitivul hotărârilor, a dobândit putere de lucru judecat și, în mod corect, trebuie avut în vedere de instanța sesizată ulterior.

Aceste susțineri sunt sprijinite și de Hotărârea din 06.12.2007 a Curții Europene a Drepturilor Omului (*cauza Beian împotriva României*) prin care a fost constatată încălcarea art. 6 alin. (1) din Convenția Europeană a Drepturilor Omului.

Prin hotărârea menționată, Înalta Curte a statuat că, sistemul judiciar românesc nu asigură stabilitatea circuitului juridic prin faptul că permite pronunțarea în cauze identice a unor soluții contradictorii și diametral opuse.

În concluzie, Curtea Europeană a stabilit că, instanțele sunt obligate să țină cont de constatările de fapt din procedurile judiciare anterioare, repunerea în discuție a situației soluționate definitiv prin alte hotărâri constituind o încălcare a art. 6 din Convenție.

În opinia instanței de recurs, atât instanța de fond, cât și instanța de apel nu au pătruns în esența problemei de fapt și de drept, fiind prezentă discrepanța între cele reținute de instanțe și conținutul real al probelor, ignorarea unor aspecte evidente, ce au avut drept consecință pronunțarea unei concluzii premature și nemotivate, fără a verifica fiecare probă în parte sub aspectul procedurii penale cât și coroborarea acestora.

De asemenea, Colegiul penal lărgit atrage atenția asupra deciziei Curții Constituționale nr. 126 din 15 noiembrie 2018, privind excepția de neconstituționalitate a unor prevederi din art. 190 alin. (1) Cod penal, prin care a indicat că, „*Neexecutarea obligațiilor care derivă dintr-un contract încheiat nu poate*

fi calificată ca infracțiune de escrocherie dacă nu s-a stabilit că s-au folosit manopere frauduloase față de creditorul obligației până la și pentru încheierea contractului”.

Mai mult, Curtea a reiterat că, „*deși ține de competența instanțelor de judecată să interpreteze și să clarifice normele legale penale, acestea nu sunt îndreptățite să recurgă la o interpretare extensivă defavorabilă a legii penale. O asemenea abordare este interzisă de articolul 22 din Constituție și de articolul 7 din Convenția Europeană. În consecință, cerința interpretării stricte a normei penale urmărește protecția persoanei împotriva arbitrarului.*”

În urma celor menționate, Colegiul penal lărgit subliniază că, instanța de apel urma să stabilească limitele între un raport civil și un raport penal, care în cadrul relațiilor civile este caracterizată prin buna-credință a părților, iar în cazul escrocheriei este caracterizată prin rea-credință din partea inculpatului, adică prin înșelăciune față de partea vătămată și să își motiveze decizia în acest sens. Or, la materialele cauzei sunt prezente un șir de acte cu caracter civil cum ar fi, recipise semnate între părțile vătămate și inculpata, acte autentificate notarial cât și o hotărâre a instanței civile.

Colegiul penal lărgit reamintește că, obligația de motivare a hotărârilor judecătorești face parte din setul de garanții stabilit pentru existența unui proces echitabil.

Conform jurisprudenței CtEDO, expuse în cazurile aplicării art. 6 al Convenției, o hotărâre motivată demonstrează că părțile au fost auzite în cadrul procesului penal, oferă posibilitatea ca această hotărâre să poată fi verificată în cadrul căilor de atac și oferă posibilitatea persoanelor interesate de a pregăti o cerere de apel sau recurs (*Suominen v. Finlandei* § 37(2003), *Kuznetsov și alții v. Rusiei* § 85. (2007)).

În afară de aceasta, motivarea hotărârilor este un instrument important în asigurarea transparenței justiției și existența unui control social asupra acesteia (*Hirvisaari v. Finlanda*, § 30 (2001)).

Obligația instanței de a motiva sentința, constă în necesitatea de stabilire a adevărului, iar judecătorul să-și formeze convingerea asupra acestui adevăr și că realitatea este conformă convingerilor sale. Totodată obligația motivării este o garanție pentru părți în primul rând, precum și pentru alte persoane care pot cunoaște motivele pentru care judecătorul a pronunțat sentința respectivă. Motivarea este importantă pentru părți în cazul exercitării dreptului de atac a sentinței precum și pentru instanțele superioare, care să o poată verifica din punctul de vedere al legalității și temeiniciei acesteia.

Prin urmare, Colegiul penal lărgit conchide că, nemotivarea clară și concisă a soluției pronunțate de către instanța de apel reprezintă prin sine neexaminarea fondului apelului de către instanța de apel, ce se consideră eroare de drept și este temei pentru recurs.

În acest sens, Colegiul penal lărgit menționează că, instanța de apel la judecarea apelului a comis erori de drept, prevăzute de art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală, deoarece instanța de apel nu s-a pronunțat asupra tuturor motivelor invocate în apel și hotărârea atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția.

Totodată, Colegiul penal menționează că, potrivit art. 410 Cod de procedură penală, (1) *Instanța de apel, soluționând cauza, nu poate crea o situație mai gravă pentru persoana care a declarat apel. (2) În apelul declarat de procuror în favoarea unei părți, instanța de apel nu poate agrava situația acesteia.*

Sub aspectul dat instanța de apel a aplicat față de inculpată a unei pedepse mai aspre decât sancțiunea penală numită prin sentința instanței de fond, în condițiile

nulității probelor și a acțiunilor procesuale, dar și nemijlocit în situația în care a fost depus doar apelul părților vătămate, de referință la pedeapsă.

Prin urmare, instanța de recurs ordinar subliniază că, instanța de apel nu putea crea o situație mai gravă inculpatei Cojocarul Lilia, în lipsa apelului declarat de procuror și la acest capitol.

Reieșind din aceste circumstanțe, Colegiul penal lărgit consideră necesar de a admite recursurile ordinare declarate de către părțile vătămate Oleg Spînu, Viorica Andreev, Igor Bologna, apărătorul inculpatei Tatiana Pavlenco și ultima, de casat decizia instanței de apel, cu dispunerea rejudecării cauzei, în aceeași instanță de apel, într-un alt complet de judecată.

Colegiul penal lărgit indică că, eroarea comisă de către instanța de apel nu poate fi corectată în ordinea procedurii de recurs, deoarece instanța de recurs nu este abilitată cu atribuții de a judeca cauza și a se pronunța asupra legalității hotărârii, substituind instanța care a judecat apelul cu încălcarea prevederilor legale.

La rejudecarea cauzei instanța de apel are obligația cu strictețe să respecte prevederile art. 414 Cod de procedură penală, să înlăture erorile enumerate mai sus, să verifice minuțios legalitatea și temeinicia hotărârii atacate în baza probelor prezentate, să studieze și corect să aprecieze juridic materialele cauzei în tot ansamblul lor, să țină seama de cele expuse în prezenta decizie legate de justa apreciere, sub toate aspectele, complet și obiectiv a tuturor împrejurărilor cauzei, să se pronunțe asupra tuturor motivelor invocate în cererile de apel și recurs și, în dependență de datele obținute, să pronunțe o hotărâre legală, întemeiată și motivată, care să corespundă prevederilor art. 417 Cod de procedură penală.

În conformitate cu art. 435 alin. (1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală, Colegiul penal lărgit,

d e c i d e:

admite recursurile ordinare, declarate de avocatul Pavlenco Tatiana în numele inculpatei și ultima, de părțile vătămate Spînu Oleg, Andreev Viorica, Bologna Igor, casează total decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 09 aprilie 2019, în cauza penală, în privința lui *Cojocarul Lilia XXX* și dispune rejudecarea cauzei de către aceiași instanță de apel, în alt complet de judecată.

Decizia nu este susceptibilă căilor de atac.

Pronunțată integral la **12 noiembrie 2019**.

Președinte

Iurie Diaconu

Judecători

Ion Guzun

Liliana Catan

Dumitru Mardari

Maria Ghervas